

Factsheet
post-COVID (CD TK EU-Gezondheidsraad)
8 maart 2023

Onderwerp: post-COVID	
Kernboodschap	<ul style="list-style-type: none"> • Het kabinet maakt zich zorgen over mensen die langdurige klachten ervaren na een besmetting met COVID-19. • Post-COVID voorkomt deelname aan de arbeidsmarkt, creëert extra druk op onze zorg en heeft een grote invloed op de levens van mensen. • Daarom wil het kabinet in EU-verband de krachten bundelen. • Eind van het eerste kwartaal van 2023 zal ik uw Kamer middels een separate brief uitgebreider informeren over de stand van zaken rond post-COVID. <p style="margin-left: 20px;"><i>Europese coördinatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wetenschappelijk onderzoek is cruciaal voor het verbeteren van de diagnose en behandelmethoden rondom post-COVID. • Op de EU-gezondheidsraad van 9 december 2022 heeft Nederland opgeroepen tot intensievere Europese coördinatie. • Dankzij Nederlandse inzet overweegt de Europese Commissie het oprichten van een Europees expertisenetwerk post-COVID. • De Nederlandse inzet is dat een Europees expertisenetwerk zich inzet voor kennisuitwisseling en het in kaart brengen én invullen van kennislücken. • Vandaag, op 8 maart 2023, heeft Nederland een brief gestuurd naar de Eurocommissarissen Kyriakides en Gabriel waarin de Nederlandse inbreng rondom een Europees expertisenetwerk naar voren wordt gebracht. • Nederland is voornemens de Europese coördinatie op het gebied van post-COVID opnieuw onder de aandacht brengen tijdens de EU-Gezondheidsraad van 14 maart 2023. Hiertoe heeft Nederland post-COVID aangemeld als agendapunt. <p style="margin-left: 20px;"><i>Nationaal expertisecentrum</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Naar aanleiding van de motie van de leden Hijink en Paulusma zijn verkennende gesprekken gevoerd met organisaties betrokken bij post-COVID. • De NFU en C-support werken de komende periode uit hoe kennis en ervaring op structurele wijze bijeengebracht kunnen worden. Ook de patiëntenorganisaties worden hierbij betrokken. • In het hele land zijn op dit moment vele zorgprofessionals die zich vanuit de eigen discipline bezighouden met post-COVID. Het is belangrijk om de ervaring van deze professionals te benutten. Een fysiek expertisecentrum op één plek heeft daarom niet de voorkeur. <p style="margin-left: 20px;"><i>Kennisagenda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ZonMw heeft een onderzoeksvoorstel voor het opstellen van een overkoepelende kennisagenda gedaan. Het voorstel moet uiterlijk 10 maart door VWS zijn beoordeeld. • ZonMw is gevraagd om een overzicht van lopend onderzoek naar post-COVID. Dit overzicht vormt een bijlage bij het voorstel voor de kennisagenda. Het kan tevens dienen als input bij het Europese traject. • Uit de kennisagenda zal blijken welk aanvullend onderzoek nodig is. Biomedisch onderzoek is hiervan een belangrijk onderdeel. • De kennisagenda is in de tweede helft van 2023 gereed. VWS inventariseert parallel welke mogelijkheden en middelen er zijn voor een passend onderzoeksprogramma. • ZonMw zal in afstemming met betrokken partijen de geïnventariseerde kennis en lopende (inter)nationale onderzoeken communiceren richting het publiek. Daarbij verzoekt VWS hen waar mogelijk resultaten tussentijds te communiceren.
Argumentatie	<p style="margin-left: 20px;"><i>Europese coördinatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een Europees expertisenetwerk leidt ertoe dat kennis tijdig bij zorgverleners, onderzoekers en personen met post-COVID terechtkomt. • Europese samenwerking is van belang voor het identificeren en invullen

	<ul style="list-style-type: none"> • van kennishiaten, onder andere op het gebied van biomedisch onderzoek, klinisch onderzoek en onderzoek naar de kwaliteit van leven. • Nederland kan bij het identificeren van kennishiaten een rol spelen middels de kennisagenda die ZonMw opstelt. • NFU, ZonMw en C-support willen deelnemen aan het Europees expertisenetwerk.
Politieke afspraken (regeerakkoord, convenant, coalitieafspraken e.d.)	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Motie Omtzigt c.s.</u> (bevorderen structureel meer onderzoek)¹: ZonMw heeft een voorstel ingediend voor een kennisagenda post-COVID. Verder bevordert VWS via ZonMw studies naar post-COVID, met name via het deelprogramma "COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg". • <u>Motie Hijink c.s.</u> (landelijk expertisecentrum)²: Na overleg met de veldpartijen werken NFU en C-support de vormgeving van het expertisecentrum nader uit. • <u>Motie Paulusma c.s.</u> (biomedisch onderzoek)³: Via ZonMw lopen twintig onderzoeken naar post-COVID. Dertien van de twintig onderzoeken zijn biomedisch van aard dan wel bevatten een biomedische component. Bij de kennisagenda wordt bekeken welke onderzoeken nationaal en internationaal lopen, inclusief de biomedische onderzoeken, en of aanvullend onderzoek nodig is.
Feiten & cijfers	<p><i>Financiering onderzoek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • VWS financiert via ZonMw onderzoek naar de diagnostiek, behandeling en organisatie van zorg van post-COVID. Hiervoor heeft ZonMw o.a. het deelprogramma "COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg" gestart. In totaal is via ZonMw bijna €10 miljoen ingezet. • In maart 2023 opent ZonMw een nieuwe subsidieoproep voor het stimuleren van de (door)ontwikkeling van innovatieve sleuteltechnologieën voor de diagnostiek en behandeling van met name post-COVID. • Het RIVM onderzoekt met het Post-COVID-onderzoek de lange termijn gezondheidsimpact van COVID-19, als onderdeel van het brede COVID-programma van het RIVM. Hiervoor is ca. € 1 miljoen voor begroot in het COVID-programma van het RIVM voor de periode 2021 t/m 2023. • Voor onderzoek vanuit het budget voor C-support is € 0,5 miljoen beschikbaar voor de periode 2021 t/m 2023. • Voor het opstellen van de overkoepelende kennisagenda is maximaal € 175.000,- beschikbaar in 2023 en max. € 25.000,- in 2024. • De kosten van het nationaal expertisecentrum zijn nog niet bekend.

¹ Motie 25295, nr. 1916, lid Omtzigt c.s.

² Motie 25295, nr. 1892, leden Hijink en Paulusma

³ Motie 25295, nr. 1909, lid Paulusma c.s.